

Jeffrey D. Sachs, Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörü'dür. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Binyıl Kalkınma Hedefleri konusunda Özel Danışmanıdır.

Prof. JEFFREY D. SACHS

Amerika'nın **kontrol edilemez** bütçesi

Dünyanın herhangi bir ülkesinde, herhangi **bir hükümetin kalbi bütçesindedir.** Politikacılar sonu gelmeyen vaatlerde bulunabilir ama bütçe tutmuyorsa, politika da sırf sözlerden öteye gidemez. Amerika Birleşik Devletleri, şimdilerde böyle bir açmaza girdi. Modern ve rekabetçi bir ABD ekonomisi, daha fazla vergi olmaksızın mümkün değil.

Dünyanın herhangi bir ülkesinde, herhangi bir hükümetin kalbi bütçesindedir. Politikacılar sonu gelmeyen vaatlerde bulunabilir ama bütçe tutmuyorsa, politika da sırf sözlerden öteye gidemez. Amerika Birleşik Devletleri, şimdilerde böyle bir açmaza girdi. Başkan Barack Obama, en son ulusa sesleniş konuşmasında, modern bir 21. yüzyıl hükümetinin ikna edici bir portresini çizdi. Cumhuriyetçi muhalifleri, Obama'nın teklifinin bütçeyi iflasa götüreceğinden şikâyet etti. Gerçek ise her iki partinin de gerçeklerden kaçıyor olduğu, çünkü modern ve rekabetçi bir ABD ekonomisi, daha fazla vergi olmaksızın mümkün değil.

Obama haklı olarak, bugünün dünyasında rekabetçi olabilmenin, eğitimli iş gücü ve modern altyapıya bağlı olduğunu vurguladı. Her ülke için doğru olabilecek tanımlama özelikle zengin ülkeler için daha çok geçerli.

ABD ve Avrupa Brezilya, Çin, Hindistan ve diğer gelişmekte olan ekonomiler ile doğrudan rekabet içinde bulunuyor. Amerika ve Avrupa, yüksek yaşam standartlarını, rekabet güçlerini yalnızca gelişmiş becerilerine, en son teknolojilerine ve modern altyapılarına dayanarak koruyacak. Obama, bu yüzden üç alanda ABD kamu yatırımlarını artırma çağrısı yaptı: Eğitim, bilim ve teknoloji, altyapı (genişbant internet, hızlı ray ve temiz enerji dâhil). Kamu ve özel sektör yatırımının birbirini tamamladığı ve desteklediği bir büyümenin vizyonunu açıkladı.

ABD'de işsizlik, iş gücünün yaklaşık % 10'u seviyesinde bulunuyor. Kısmen daha fazla yeni işin gelişmekte olan ülkelerde oluşuyor olmasından ve kısmen de daha fazla küresel rekabet yüzünden ABD'de şimdi yaratılan işlerin çoğunda geçmişteki ücretlerden daha az ücret ödemesinden kaynaklanıyor. Dolayısıyla ABD'nin eğitim, bilim, teknoloji ve altyapıya olan yatırımları artırmadıkça bu olumsuz eğilim devam edecek.

AMERİKA'NIN MALİ GERÇEKLİĞİ

Ne var ki Obama'nın mesajı, dikkati bütçe açığına yönelttiği anda gerçekle ilişkisini kopardı. Son dönem mali politikalarının ABD'nin kamu borcunun sürdürülemez şekilde yükselmesine neden olduğunu kabul eden Obama, artık mali istikrar için bütçe dengesinin sağlanmasının esas olduğunu söyledi. Sonunda da ABD hükümetinin "isteğe bağlı" sivil harcama adını verdiği beş yıllık bir dondurma dönemi çağrısı yaptı.Sorun şu ki, söz konusu harcamanın yarıdan fazlası eğitim, bilim ve teknoloji ve altyapı üzerine, yani Obama'nın güçlendirilmesini daha yeni söylediği alanlar... Amerikalılara, modern büyüme için devlet harcamasının ne kadar önemli olduğunu vurguladıktan sonra, o harcamayı gelecek beş yıl için dondurma sözü verdi!

Politikacılar söylemlerini bir konuşmadan diğerine sıkça değiştirirler ama aynı konuşma içinde kendileriyle nadiren çelişir. Bu çelişki, ABD bütçe politikalarının son 25 yıldaki ve muhtemelen önümüzdeki yıllarda da olacak üzücü ve kendi kendini yenilgiye uğratan yapısının altını çiziyor. Bir yandan ABD hükümeti ekonomik rekabet edebilirliliği teşvik etmek için daha fazla yatırım yapmak zorunda. Diğer yandan da ABD vergileri, müzmin olarak gereken kamu yatırımı seviyesini destekleyemeyecek kadar düşük.

Amerika'nın mali gerçekliği, Obama'nın konuşmasından iki gün sonra bütçe açığının bu yıl yaklaşık 1,5 trilyon doları bulacağını ortaya koyan Kongre Bütçe Ofisi'nin (KBO) yeni bir araştırmasında acı bir şekilde kendini gösterdi. Bu rakam, ABD büyüklüğündeki bir ekonomi için bile tahayyül edilemez boyutta. Bütçe açığı, GSYİH'nin yaklaşık % 10'u seviyesinde iken, Amerika'nın geleceğini tehdit eden bir borç dağına yol açıyor.

KBO'nun bu çalışması, aynı zamanda, Obama ve Cumhuriyetçi muhalifleri arasında Aralık ayında varılan vergi kesintisi anlaşmasının, bütçe açığını isteyerek ve bilerek keskin şekilde artırdığını da gösterdi. George W. Bush tarafından başlatılan çeşitli vergi kesintileri, 2010'un sonunda bitiyordu. Obama ve Cumhuriyetçiler, bu vergi kesintilerinin iki yıl daha sürmesi konusunda anlaştılar (şimdi muhtemelen daha fazla uzatmayı değerlendirecekler) ve böylelikle vergi gelirlerini bu yıl 350 milyar dolar, 2012'de de bir o kadar azaltıyorlar.

AMERİKAN POLİTİKASININ GERÇEĞİ

ABD politikasının gerçeği basittir. Her iki partinin liderleri için de anahtar politika, özellikle zenginler için, vergi kesintisidir. Her iki siyasi parti ve Beyaz Saray, eğitime, bilim ve teknolojiye, altyapıya daha fazla harcama yapmaktansa vergileri kısmayı tercih eder. Bunun açıklaması ise dolambaçsız olarak ifade edilir: Siyasi kampanyaları zenginler finanse eder. Bu yüzden her iki parti de onların isteklerine hizmet eder…

Bunun sonucu olarak Amerika'nın milli gelirin payı olarak toplam vergi gelirleri, bütün yüksek gelire sahip ülkeler arasında en düşük olanlardan biri. Bu oran Avrupa'da % 40 iken ABD için % 30 civarında ama GSYİH'nin % 30'u, sağlık, eğitim, bilim ve teknoloji, sosyal güvenlik, altyapı ve devletin diğer hayati sorumluluklarının ihtiyaçlarını karşılamaya yetmez.

Bütçe kalemlerinden biri, askeri harcama, kesilebilir ve kesilmelidir. Ancak Amerika'nın vahşi derecede aşırı askeri bütçesi büyük oranda kesilse de -ki her iki partiden politikacılar da buna karşı çıkıyor- daha fazla vergiye ihtiyaç duyulacak. Bir kuşak boyunca vergi kesintisi yapmanın ekonomik ve sosyal sonuçları ise ortada.

Amerika uluslararası alanda rekabet edebilirliğini yitiriyor, yoksullarını ihmal ediyor (her beş Amerikalı çocuktan biri, yoksullukla mücadele ediyor) ve gençlerine bir borç dağı bırakıyor. Obama idaresinin, afili konuşmasına rağmen, mali politika teklifleri de bu sorunla baş etmek üzere herhangi ciddi bir girişimleri bulunmuyor. Bunu yapmak, George W. Bush'un 1992'de öğrendiği gibi daha yüksek vergiler gerektirir ve yeniden seçilmenin imkânı yoktur...

Telif Hakkı: Project Syndicate, 2010.
www.project-syndicate.org

Amerika uluslararası alanda rekabet edebilirliğini yitiriyor, **yoksullarını ihmal ediyor** ve gençlerine bir borç dağı bırakıyor. Obama idaresinin, afili konuşmasına rağmen, mali politika teklifleri de bu sorunla baş etmek üzere herhangi ciddi bir girişimleri bulunmuyor.